

DEN DIGITALE NATUR- OG WILDTPLEJE

Gråand (*Anas platyrhynchos*) & krikand (*Anas crecca*)

Gråænder - Foto: Thomas Iversen

Feltkendetegn (Gråand)

Gråanden er Danmarks mest almindelige and, og den ses over hele Danmark, hvor der er vand. Den er stamfader til vores tamænder.

Andrikken er let kendelig ved sit metalgrønne hoved, hvide halsring, brune bryst og grålige underside og flanker. Halen er primært sort med hvid stribe. Nogle af de sorte halefjer danner en krølle, den såkaldte andrikkrølle. Næbbet er orange og benene er orangerøde.

Hunnen er brun med orangerøde ben og gulligt næb med mørke partier. Begge køn har metalblåt vingespejl med hvide kanter over og under det blå.

Ungfuglene ligner de voksne fugle, men i det tidlige forår har de et karakteristisk V-formet indhak i halefjerenes ender, og deres fjer ser slidte ud.

I byerne findes der dog andre farvekombinationer, hvilket skyldes krydsning med udsatte tamænder. Særlig almindelig er en variant, hvor hannen er ensfarvet brun med hvidt bryst.

**DANMARKS
JÆGERFORBUND**

**NORDEA
FONDEN**

**Danmarks
Sportsfiskerforbund**

DEN DIGITALE NATUR- OG WILDTPLEJE

Udbredelse og levesteder

Gråanden findes over store dele af verden. Den yngler i næsten hele Europa, det nordlige Asien, nordlige dele af Amerika og den yngler også i dele af Australien og New Zealand, efter den blev indført. I Danmark findes den stort set overalt og er især talrig i byområder med parker.

Gråanden yngler både i lavvandede fjorde, damme, søer samt langs åer og mindre vandløb. Den kan også yngle ved havet samt i mergel- og tørvegrave. Gråandens krav til levesteder er således meget let at tilfredsstille; der skal blot findes vegetation fx tagrør eller siv langs bredden. Den foretrækker forholdsvis lavt vand med vandplanter.

Føde

Gråanden lever af både planter og smådyr. I Danmark lever den især af frø fra vandplanter som kogeleaks, vandaks og sumpstrå. Af smådyr spiser den muslinger, snegle, insekter og krebsdyr. I byerne lever gråanden desuden af brød. Ællingerne tager hovedsagelig små insekter og krebsdyr i vandoverfladen.

Når gråanden søger føde i vandet, foregår det med hovedet nedad og halen i vejret, da den ikke som andre svømmeændere dykker efter føde. Den kan dog ved fare vælge at dykke.

Yngleforhold

Gråanden yngler i hele Danmark. Den lægger normalt 9-13 æg, og i Danmark sker dette tidligst i midten af marts og som regel i første halvdel af april.

Æggene udruges på ca. 28 dage, og allerede få timer efter at ællingerne er klækket, er de klar til at følge anden. De er flyvefærdige efter ca. 50-60 dage. Gråanden er kønsmoden som 1-årig.

Andrikken forlader anden i rugetiden og fortrækker til et uforstyrret sted som en tilgroet mose eller lignende for i juni at indlede fældningsperioden sammen med andre hanner. Dog forbliver hannerne, der yngler i parker, i området.

I tiden efter at have forladt sin mage, har hannen stadig sin kønsdrift i behold, hvilket kan have praktisk betydning, hvis en rede ødelægges af fx et rovdyr, og en hun derfor har brug for at lægge et nyt kuld æg, som kræver fornyede parringer.

**DANMARKS
JÆGERFORBUND**

**NORDEA
FONDEN**

**Danmarks
Sportsfiskerforbund**

DEN DIGITALE NATUR- OG WILDTPLEJE

Krikænder – Foto: Thomas Iversen

Feltkendetegn (Gråand)

Krikanden er Danmarks mindste and med et vingefang 60-65 cm, en længde på 34-38 cm og en vægt på 250-400 gram. Andrikken har et rødbrunt hoved med en grøn, bred øjenstribе, der er omkranset af en gullig kant. Kroppen er grålig i et fint, tværvartet mønster og en hvid stribe med en sort kant ned langs kroppen og en beigefarvet undergump. Næbbet er sort.

Anden har en gråbrun fjerdragt med mørke pletter og et lille, mørkt næb med orangegule sider. Begge køn har et metalgrønt og sort vingespejl med hvide kanter foran og bagved. Andrikken i sommerdragt ligner anden.

I flugten kendes krikanden på en hurtig, lydløs flugt i tætte flokke med et uroligt flugtmønster med pludselige kast til siderne. Når fuglen letter, kan den stige næsten lodret. Vingerne er smalle og spidse.

DANMARKS
JÆGERFORBUND

NORDEA
FONDEN

Danmarks
Sportsfiskerforbund

DEN DIGITALE NATUR- OG WILDTPLEJE

Udbredelse og levesteder

Krikanden lever i Europa og det nordlige og centrale Asien. I Nordamerika findes den amerikanske krikand, som tidligere blev anset som en underart af krikanden, men som i dag anses som en selvstændig art.

I Danmark findes krikanden over hele landet, hvor den lever i mindre, tilgroede vandhuller, hedesøer og moseområder. Om efteråret ankommer et stort antal krikænder fra Skandinavien og Nordrusland. Størstedelen af krikænderne trækker videre til Storbritannien, Holland og Frankrig for at overvintre der.

Krikanden yngler især i næringsfattige søer og moser i Jylland, og der yngler kun nogle få hundrede par i Danmark. Trækfuglene ses også i oversvømmede områder, i kystlaguner og andre vådområder.

Føde

Krikanden lever af frø fra vandplanter, især fra kogleaks, strandgåsefod o. l. Den lever også af smådyr som snegle, muslinger og insektlarver. Den finder sin føde i søer og lavvandede kyster tæt på kanten og snadrer gerne i mudder efter føde.

Yngleforhold

Krikanden er monogam og bliver kønsmoden som 1-årig. Parringen foregår i februar og marts. Reden bygges på en tue, gerne beskyttet under buske eller krat og tit ret langt fra vandet. Krikanden lægger 8-11 æg, der bliver udruget på 21-23 dage, og ungetiden er på 25-30 dage.

DANMARKS
JÆGERFORBUND

NORDEA
FONDEN

Danmarks
Sportsfiskerforbund

DEN DIGITALE NATUR- OG WILDTPLEJE

Svømmeænders behov

- Svømmeænder foretrækker lavvandede områder hvor de kan bunden og søge føde.
- Ællingerne tager mest insekter og krebsdyr, mens de voksne overvejende tager planteføde.
- Vadefugle trives godt på afgræssede og fugtige arealer med halvhøj vegetation, som drives ekstensivt. Føden består af orme, snegle og insekter.
-

Opgave:

Hvilke tiltag kan jægeren / landmanden bruge for at sikre en god og sund bestand af svømmeænder?

Hvilken en af de 3 marker kan med mindst arbejde gøres til en god gråand eller krikand biotop?

Lav tiltag på 50% af marken – husk at tage før/efter billeder og beskriv i logbogen formålet med tiltagene.

Links:

[Gråand – infoark fra DJ](#)

[Krikand – infoark fra DJ](#)

[Nak og Æd en krikand](#)

[Faktablad om ænder](#)

**DANMARKS
JÆGERFORBUND**

**NORDEA
FONDEN**

**Danmarks
Sportsfiskerforbund**